

บทที่ 4

สภาวะตลาดของสุกรในประเทศไทย

คำว่า "ตลาด" หมายความว่าถึงวิธีการปฏิบัติส่วนหนึ่งของธุรกิจเกี่ยวกับการทำให้สินค้าหรือบริการผ่านจากผู้ผลิตไปยังผู้บริโภค และก่อให้เกิดความพอใจสูงสุดทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค

ขบวนการทางการตลาดในเครื่องมือสำคัญของการพัฒนาอุตสาหกรรมเป็นอย่างมากในประเทศที่กำลังพัฒนา เพราะสินค้าทุกชนิดที่ผลิตสำเร็จรูปแล้วจะต้องนำออกสู่ตลาด ถ้าระบบการจำหน่ายมีประสิทธิภาพย่อมจะทำให้อุตสาหกรรมสินค้านั้น ๆ สามารถพัฒนาตัวเองไปได้ด้วยดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมการเลี้ยงสัตว์ซึ่งมีลักษณะพิเศษแตกต่างไปจากอุตสาหกรรมอื่น ๆ กล่าวคือผลิตผลของอุตสาหกรรมอื่นเมื่อผลิตสำเร็จรูปแล้วสามารถที่จะรักษาคูณภาพในการบริโภคไว้ได้ และสิ่งสำคัญยิ่งกว่านั้นก็คือ ต้นทุนในการผลิตไม่เพิ่มขึ้นหลังจากผลิตเสร็จเป็นสินค้าสำเร็จรูป จะมีบ้างก็เฉพาะต้นทุนการเก็บรักษา แต่อุตสาหกรรมการเลี้ยงสัตว์นั้นเมื่อสัตว์ถูกเลี้ยงจนถึงอายุที่จะส่งออกจำหน่ายในตลาดได้แล้วถึงแม้ตลาดจะมีเนื้อสัตว์เพียงพอในการบริโภคแล้ว แต่ผู้ผลิตก็จำเป็นต้องพยายามจำหน่ายออกไปในราคาต่ำกว่าที่ควรจะเป็น ทั้งนี้เพราะสัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตหากเลี้ยงไว้ต่อไปผลก็คือต้นทุนการผลิตจะเพิ่มขึ้นเพราะต้องให้อาหารต่อไปเรื่อย ๆ และในกรณีนี้อาหารก็เป็นต้นทุนการผลิตที่มีมูลค่าสูงที่สุดของต้นทุนการผลิตทั้งสิ้น ดังนั้นผู้ผลิตจำเป็นต้องพยายามขายออกไปให้ไคแม้ว่าจะไคต่ำกว่าที่ควรจะเป็น เท่ากับว่าผู้ผลิตไม่สามารถเก็บสัตว์กักตุนไว้เพื่อรอราคาขายที่สูงกว่าไค เนื่องจากผลไคในอนาคตไม่คุ้มกับค่าของต้นทุนที่สูงขึ้น ดังนั้นสภาวะตลาดของอุตสาหกรรมการเลี้ยงสัตว์จึงเป็นสิ่งสำคัญที่เกษตรกรจะต้องสนใจศึกษา ซึ่งจะมีประโยชน์ทางด้านการค้าคึกคึกในการผลิตและการจัดการ แต่ในทางปฏิบัติขณะนี้สภาวะตลาดในประเทศ

ไทยนั้น เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีใครสนใจศึกษาอย่างจริงจัง ปรากฏว่าสิ่งเดียวที่เป็น
 มุद्เหตุจูงใจให้เกษตรกรเพิ่มการผลิตหรือลดการผลิตก็คือราคาของสุกรมที่มีชีวิตใน
 ตลาดเท่านั้น ซึ่งยังผลให้เกิดวัฏจักรของสุกรมตั้งไกลดามาแล้ว ซึ่งเป็นที่น่าเสียด
 ายเพราะถ้าหากกระบบตลาดมีประสิทธิภาพพอเพียงและผลิตได้ศึกษาเพิ่มเติมความ
 รู้เกี่ยวกับสภาวะตลาดพอสมควรแล้ว ในขณะที่ขณะหนึ่งสภาวะตลาดของสุกรมจะไม่
 ประสบวิกฤตการณ์ดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ในการศึกษาถึงสภาวะตลาดของสุกรมในประเทศไทย จะแบ่งหัวข้อในการ
 ศึกษาดังต่อไปนี้

1. ความต้องการบริโภคสุกรม
 - 1.1 ความต้องการเพื่อการบริโภคภายในประเทศ
 - 1.2 ความต้องการเพื่อการส่งออกจำหน่ายต่างประเทศ
2. ระบบการตลาดสุกรมในประเทศ
3. ระดับราคาสุกรมและส่วนเหลือของตลาดสุกรม
4. มาตรการแก้ไขปัญหของรัฐบาล

1. การประเมินความต้องการบริโภคสุกรม

ในการประเมินความต้องการบริโภคสุกรมนั้น จำแนกความต้องการออก
 เป็น 2 อย่างด้วยกันคือ

1.1 ความต้องการเพื่อการบริโภคภายในประเทศ การประเมินความ
 ต้องการสุกรมขุนเพื่อการบริโภคภายในประเทศนั้น ทำการประเมินขึ้นโดยการศึกษา
 ถึงอัตราการบริโภคเนื้อสัตว์ต่อคน ซึ่งกองเศรษฐกิจการเกษตรได้ทำการศึกษาไว้
 โดยการสุ่มหาตัวอย่างหาอัตราการบริโภคเนื้อสัตว์ประเภทต่าง ๆ คูณด้วยจำนวน
 ประชากรของแต่ละปี โดยคำนึงถึงอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรในระดับปานกลาง
 คือประมาณ 2.5 % ซึ่งผลการคาดคะเนความต้องการเนื้อสัตว์เพื่อบริโภคภายใน
 ประเทศโดยประมาณระหว่างพ.ศ. 2520 ถึง พ.ศ. 2524 มีดังนี้

ตารางที่ 11

การคาดคะเนความต้องการเนื้อสัตว์เพื่อบริโภคภายในประเทศระหว่างพ.ศ. 2520-2524

หน่วย : ตัน

พ.ศ.	ชนิดเนื้อสัตว์	เนื้อโค	เนื้อกระบือ	เนื้อสุกร	เนื้อไก่	เนื้อปลา	อื่น ๆ
2520		135,375	59,017	519,927	191,874	908,319	72,780
2521		140,112	61,082	537,189	198,546	936,203	74,903
2522		144,890	63,165	554,533	205,275	964,064	77,017
2523		149,708	65,265	571,977	212,051	992,025	79,132
2524		154,545	67,374	589,422	218,853	1,019,792	81,225

จากตารางข้างบนนี้ เมื่อนำมาคำนวณความต้องการสุกรเพื่อการบริโภคเป็นจำนวนตัว โดยการกำหนดให้นำหนักสุกรต่อตัวด้วยเฉลี่ยประมาณ 100 กิโลกรัมและสุกร 1 ตัว มีคุณภาพซากประมาณ 79 % จะได้จำนวนสุกรที่ต้องการเพื่อบริโภคภายในประเทศดังนี้

ปีพ.ศ.	จำนวนสุกรที่ต้องการบริโภค (ตัว)	อัตราเพิ่มขึ้น (ตัว)	อัตราเพิ่มจากปีที่แล้ว
2520	6,581,354	0	0
2521	6,799,860	218,506	3 %
2522	7,019,405	219,545	3 %
2523	7,240,215	220,810	3 %
2524	7,461,037	220,822	3 %

1.2 ความต้องการเพื่อการส่งออก การส่งสุกรออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศมีการส่งออกหลายรูป เช่น ส่งเป็นเนื้อสุกรแช่เย็น แช่แข็ง ลูกหมูมีชีวิต ตลอดจนลูกสุกรแช่แข็งขนาด 6 - 8 กิโลกรัม ตามสถิติส่งสุกรไปยังต่างประเทศของไทย ปรากฏว่ามีปริมาณไม่สม่ำเสมอ ปีที่ส่งสุกรออกจำหน่ายต่างประเทศมากที่สุดคือพ.ศ. 2505 ซึ่งมีจำนวน 110,007 ตัว มูลค่า 69 ล้านบาท ปีที่ส่งออกน้อยที่สุดมีจำนวน 141 ตัว ในพ.ศ. 2518 ซึ่งมีมูลค่าประมาณ 0.39 ล้านบาท

ตารางที่ 12

สถิติการส่งออกสุกรของไทย หน่วย : ตัว

ปี	ปริมาณการส่งออก(ไม่รวมลูกสุกร)	มูลค่า
2515	1,229	856,000
2516	10,846	8,321,000
2517	1,434	1,033,000
2518	141	397,000
2519	5,640	6,290,000
2520	639	710,000
2521	3,564	5,552,400

ที่มา - ประมวลสถิติประจำปี กรมปศุสัตว์

สำหรับเป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กำหนดเป้าหมายไว้ว่าในพ.ศ. 2524 ประเทศไทยจะสามารถส่งสุกรออกไปจำหน่ายต่างประเทศได้ประมาณ 15,000 ตัว

นอกจากการส่งสุกรออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศตามตารางข้างบนนี้แล้ว ประเทศไทยเริ่มส่งลูกสุกรขนาด 6 - 8 กิโลกรัมแช่เย็นออกไปจำหน่ายในฮ่องกง เริ่มตั้งแต่พ.ศ. 2518 เนื่องจากชาวจีนในฮ่องกงชอบรับประทานหมูหันขนาดเล็กและฮ่องกง

เป็นเกาะไม่มีเนื้อที่พอเพียงที่จะเลี้ยงสุกรจำนวนมากได้ จึงต้องขอจากแหล่งอื่น

ตารางที่ 13

จำนวนซากสุกรขนาดเล็กที่ส่งไปจำหน่ายยังฮ่องกง

ปี พ.ศ.	จำนวน(กิโลกรัม)	มูลค่า
2518	90,216	3,046,660
2519	66,258.90	2,250,935
2520	8,135.20	255,395.50
2521	1,456,881.05	48,949,760.90

ที่มา: - ประมวลสถิติประจำปี กรมปศุสัตว์

จากตารางการคาดคะเนความต้องการในการบริโภคเนื้อสุกรในประเทศ และสถิติการส่งสุกรมีชีวิตและซากสุกรขนาดเล็กออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศข้างบนนี้ เราจะเห็นว่าการผลิตสุกรของประเทศไทยนั้นส่วนใหญ่เป็นการผลิตเพื่อใช้บริโภคเองในประเทศ การส่งออกมีจำนวนน้อยและไม่ค่อยแน่นอน จากการศึกษาพบว่ามูลเหตุที่ทำให้ปริมาณส่งออกมากหรือน้อยก็คือระดับราคาสุกรในประเทศ ในปีใดที่ระดับราคาในประเทศสูงปริมาณส่งออกก็น้อย ในปีใดที่ระดับราคาสุกรในประเทศต่ำปริมาณส่งออกจะสูงขึ้น ซึ่งโดยทั่วไปการส่งออกในลักษณะนี้ก็เป็นผลดีแก่เศรษฐกิจบ้าง กล่าวคือมีส่วนตรึงราคาทำให้ราคาของสุกรไม่สูงเกินไปหรือต่ำเกินไปได้บ้าง แต่ปริมาณส่งออกที่น่าสนใจเพราะมีปริมาณสูงขึ้นอย่างรวดเร็วคือการส่งซากสุกรขนาดเล็กไปจำหน่ายยังฮ่องกง ซึ่งในพ.ศ. 2521สามารถทำรายได้สูงถึง 48 ล้านบาท

สำหรับความต้องการบริโภคเนื้อสุกรภายในประเทศปรากฏว่ามีอัตราเพิ่มขึ้นในอัตราตัวเฉลี่ยประมาณ 3 % ต่อปี ซึ่งสูงกว่าอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรต่อปีเล็กน้อย และใกล้เคียงกับอัตราส่วนที่ทำการศึกษาไว้โดย Shepherd และ Thomson Barahoma

ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับการเพิ่มขึ้นของอุปสงค์ในเนื้อสุกรต่อการเพิ่มขึ้นของประชากรของสหรัฐอเมริกาว่าป้อนอัตราส่วน 1 : 1 นอกจากนี้จากการศึกษาถึงความต้องการบริโภคเนื้อสุกรของกองเศรษฐกิจการเกษตรพบว่าความต้องการบริโภคเนื้อสุกรมีความยืดหยุ่นค่อนข้างสูงกว่าเนื้อสัตว์ชนิดอื่น ๆ เมื่อเปรียบเทียบกัน

จากข้อมูลที่ได้กล่าวมาแล้วข้างบนนี้ เราพอจะคาดหมายถึงความต้องการในการบริโภคเนื้อสุกรได้ว่าความต้องการจะเพิ่มสูงขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัย 2 ประการคือ จำนวนประชากรและรายได้ซึ่งเป็น real income ของประชากรสูงขึ้น สำหรับปัจจัยแรกคือจำนวนประชากรนั้น โดยทั่วไปการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรค่อนข้างสูงอยู่แล้ว ดังนั้นจึงเป็นเรื่องค่อนข้างจะแน่นอนว่าในอนาคตความต้องการในการบริโภคเนื้อสุกร จะต้องมีจำนวนมากขึ้นอย่างรวดเร็ว

2. ระบบการตลาดของสุกร ระบบการตลาดของสุกรตั้งแต่พ.ศ. 2475 จนถึงพ.ศ. 2480 นั้นการค้าสุกรเกือบทั้งหมดอยู่ในมือของคนจีน จนกระทั่งพ.ศ. 2481การค้าสุกรบางส่วนเริ่มอยู่ในมือของคนไทย โดยเฉพาะทหารในสมัยนั้น โดยรัฐบาลออกพระราชบัญญัติการฆ่าตัวและให้กรมพาณิชย์การทหารบกจัดตั้งโรงฆ่าและร้านชำปลีก โดยให้คนไทยดำเนินการ ภายหลังจากนั้นรัฐก็ยึดถือนโยบายการค้าเสรีมาตลอด จะมีการควบคุมก็เฉพาะราคาและมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการดำเนินงานบาง เช่น ให้ผู้เลี้ยงรวมกลุ่มกันเป็นสหกรณ์และให้สหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์นำสุกรฆ่าแห่มาจำหน่ายในตลาดกรุงเทพฯ ได้ หรือมีคำสั่งห้ามมิให้จำหน่ายเนื้อสุกรข้ามเขตเมื่อพ.ศ. 2503 ซึ่งมายกเลิกเมื่อพ.ศ. 2511 เป็นต้น แต่โครงสร้างโดยทั่วไปของตลาดสุกรยังคง

1

Shepherd, G.S. and Thompson-Barahoma, W.P. "Long - Run Changes in the Demand for Pork and Supply of Hogs." Special Report No. 45. Dept of Economics and Sociology, Iowa State University Ames, Iowa, U.S.A., June 1965

ไม่เปลี่ยนแปลงถาวรคือยังคงเป็นการค้าเสรี และการค่านั้นจะต้องผ่านคนกลางหลายขั้นตอน ซึ่งทุกขั้นตอนที่ผู้กรเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์ราคาผู้กรสูงขึ้นและผลก็คือราคาของผู้กรว่าจะตกถึงมือผู้บริโภคจะสูงกว่าที่ควรจะเป็นเมื่อคำนึงถึงราคาผู้กรมีชีวิต และเกษตรกรผู้เลี้ยงก็ขายผู้กรได้ในราคาต่ำกว่าที่ควรจะเป็นเมื่อคำนึงถึงราคาขายปลีกในท้องตลาดที่เป็นอยู่ ทั้งนี้เพราะระบบตลาดของไทยมีพ่อค้าคนกลางซึ่งมีอิทธิพลอยู่มาก โดยมากพ่อค้าคนกลางเหล่านี้จะตั้งเป็นกลุ่มขึ้น มีอิทธิพลในการกำหนดราคาซื้อขายผู้กรมีชีวิตจากเกษตรกร และมีอิทธิพลในการกำหนดราคาผู้กรชำแหละที่จะจำหน่ายให้กับลูกค้าด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้ทำให้เกิดลักษณะของการผูกขาดที่เรียกว่า "การผูกขาดแอบแฝง" (Disguised Monopoly) อยู่ในระบบตลาดการจำหน่ายผู้กร นอกจากนี้ในทางค่านพฤติกรรมบางท้องถิ่นปรากฏว่าผู้เลี้ยงผู้กรส่วนใหญ่ไม่มีเงินทุนของตัวเอง ต้องอาศัยเงินทุนจากนายทุนซึ่งส่วนใหญ่มักจะเป็นเจ้าของร้านขายอาหารสัตว์นำมาลงทุนในประเภทค้าขายค่างที่ ส่วนเงินทุนที่ใส่หมุนเวียนนั้นอาจใช้วิธีการเบิกอาหารสัตว์ล่วงหน้าไปซึ่งนายทุนก็จะจกไว้และคิดดอกเบี้ยโดยบวกเข้าไปกับราคาอาหารสัตว์ให้สูงกว่าราคาตลาดและเมื่อผู้กรขุนโตแล้วก็จะถูกนำมาขายให้นายทุนในรูปเงินเชื่อ และนายทุนก็จะนำไปขายให้พ่อค้าคนกลางต่อ ดังนั้นกำไรสุทธิก็ถูกเก็บไว้ที่นายทุน เกษตรกรจะเบิกไปเท่าที่จำเป็นเป็นต้น แต่เงินส่วนใหญ่จะกลายเป็นเงินมัดจำค่าลูกผู้กรและอาหารสัตว์ในรุ่นต่อไป ซึ่งเงินก้อนนั้นไม่ได้คิดดอกเบี้ยให้แก่ผู้ฝากแต่อย่างใด อันเป็นการเอาเปรียบแก่เกษตรกรอย่างมาก ดังนั้นแม้จะอยู่ในระบบตลาดเสรีแต่กลุ่มของคนกลางก็รวมตัวกันอย่างแน่นหนาไม่มีการตัดราคากันแต่อย่างใด แต่ใช้วิธีการกดราคาซื้อขายจากผู้กรตลอดมาจนถึง พ.ศ. 2521 เกิดภาวะราคาผู้กรมีชีวิตตกต่ำอย่างมาก รัฐบาลจึงได้นำระบบสหกรณ์มาใช้แก้ไขปัญหากันอย่างจริงจัง

สำหรับตลาดบริโภคเนื้อผู้กรที่ใหญ่ที่สุดในประเทศคือ กรุงเทพมหานครซึ่งมีประชากรมาก ต้องอาศัยผู้กรเป็นอาหาร รวมทั้งนำผู้กรเป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมคานอาหารสำเร็จรูปเพื่อส่งออก ซึ่งประมาณว่าในกรุงเทพมหานครมีความต้องการเนื้อผู้กรชำแหละสำหรับบริโภควันละประมาณ 5,000 ตัวหรือปีละประมาณ 1,825,000 ตัว แต่โรงฆ่าสัตว์ในบริเวณกรุงเทพมหานครนี้มีขีด

ความสามารถฆ่าได้เพียงวันละ 1,800 ตัวชาติอีก 3,200 ตัว ซึ่ง 3,200 ตัวนี้
ประมาณว่าเป็นสุกรฆ่าแหละจากต่างจังหวัดและฆ่าเดือนประม. หนึ่ง

ตารางที่ 14

จำนวนสุกรที่ถูกฆ่าเพื่อบริโภค (อาชญาบัตร)

หน่วย ตัว

พ.ศ.	จำนวน	เปอร์เซ็นต์เพิ่ม(ลด)จากปีก่อน
2516	1,501,947	0
2517	1,628,088	8.39 %
2518	1,933,123	18.73 %
2519	2,600,426	34.52 %
2520	2,710,022	4.21 %
2521	3,398,200	25.39 %

ที่มา :- ประมวลสถิติประจำปี กรมปศุสัตว์

ตามตารางข้างบนนี้จะเห็นว่าปริมาณสัตว์ที่ถูกฆ่าในช่วง 6 ปีดังกล่าวมี
จำนวนสูงขึ้นอย่างรวดเร็วแต่อย่างไรก็ตามสถิติข้างบนนี้เป็นเพียงการขออนุญาต
ฆ่าตามอาชญาบัตรเท่านั้น ในความเป็นจริงแล้วเนื่องจากโรงฆ่าสัตว์ที่ถูกต้องตาม
กฎหมายมีขีดความสามารถที่ค่อนข้างจำกัด เมื่อใดก็ตามที่ความต้องการบริโภคเนื้อ
สุกรสูงขึ้นการฆ่าที่ถูกต้องตามกฎหมายนี้ไม่เพียงพอในการบริโภค ก็จะมีการลักลอบ
ฆ่าเถื่อน ซึ่งปริมาณการลักลอบฆ่าเถื่อนนี้ไม่ปรากฏหลักฐานของทางราชการแต่
อย่างไรก็ดี จึงสามารถกล่าวได้ว่า สถิติดังกล่าวข้างต้นค่อนข้างจะต่ำกว่าความเป็น
จริงอยู่มาก จากสถิติของสภาพพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติได้ประเมินการสูญเสีย
เงินค่าอาชญาบัตรไว้ว่ามีประมาณปีละ 4 ล้านบาท เมื่อคิดค่าอาชญาบัตรตัวละ 10
บาท(อัตราพ.ศ. 2520) ดังนั้นก็พอจะประเมินได้ว่าจะมีการฆ่าเถื่อนอีกปีละ
ประมาณ 400,000 ตัว

3. ระดับราคาสุกร จากการศึกษาค่านระดับราคาสุกรในตลาดของประเทศไทยจะพบว่าราคาสุกรมีชีวิตที่เกษตรกรขายได้ไม่มีเสถียรภาพเลยตลอดช่วงหลายปีที่ผ่านมา ปัจจุบันต่าง ๆ ที่ทำให้ราคาของสุกรไม่มีเสถียรภาพก็ได้แก่

3.1 พอคาคคนกลาง แม้ว่าโครงสร้างของระบบตลาดของประเทศไทยจะเป็นการค้าเสรีก็ตาม แต่ระดับราคาสุกรมีชีวิตและชำแหละก็ยังไม่เป็นไปตามหลักการการค้าเสรี ทั้งนี้เพราะในระบบตลาดมีพอคาคคนกลางที่มีอิทธิพลอย่างมากที่สามารถจะกำหนดราคาซื้อขายสุกรมีชีวิตให้ต่ำกว่ากว่าที่ควรจะเป็นได้ แม้ในระยะหลายปีที่ผ่านมารัฐบาลจะมีนโยบายประกันราคาสุกรมีชีวิตขั้นต่ำที่โรงฆ่าสัตว์ตลอดจนมีการควบคุมราคาเนื้อสุกรชำแหละขายปลีกก็ตาม แต่เนื่องด้วยรัฐบาลมีนโยบายที่ขาดมาตรการที่มีประสิทธิภาพที่จะบังคับพอคาคให้ปฏิบัติตามได้ เกษตรกรเองก็ยังขาดความร่วมมือกันในการสร้างพลังทางเศรษฐกิจและผู้บริหารก็ไม่มีพลังในการต่อรองราคาจึงทำให้ระดับราคาสุกรมีชีวิตตลอดจนราคาขายปลีกอยู่ในสภาพเดิมโดยมีส่วนเหลือของราคาสำหรับผู้บริโภคจ่ายกับราคาที่เกษตรกรได้รับอยู่ในระดับสูง และมีแนวโน้มสูงขึ้นตลอดเวลา ซึ่งส่วนเหลือนี้ตกอยู่ในมือของพอคาคคนกลางดังกล่าว

3.2 วัฏจักรการผลิตหรือวัฏจักรราคาสุกร ปัจจุบันนี้เกิดจากผู้ผลิตโดยตรง ตามที่กล่าวมาแล้วในเรื่องการผลิตว่าลักษณะของการผลิตสุกรมักจะเป็นวัฏจักรและก่อให้เกิดวัฏจักรของราคาด้วย กล่าวคือราคาจะสูงขึ้นในช่วงหลัง และต่ำลงในช่วงถัดไป ทั้งนี้เพราะเมื่อสุกรราคาดีผู้เลี้ยงก็จะขยายการเลี้ยงสุกรมากขึ้นจนสุกรในตลาด ทำให้ราคาสุกรในช่วงถัดมาราคาต่ำลงและต่ำลงเรื่อย ๆ จนรายได้ไม่คุ้มกับต้นทุนการผลิต ผู้เลี้ยงสุกรก็จะลดการเลี้ยงหรือเลิกเลี้ยงไป ซึ่งทำให้จำนวนลดลงจนสุกรขาดตลาด ทอนนี้ราคาก็จะสูงขึ้นเป็นเช่นนี้หมุนเวียนเรื่อยไปไม่มีที่สิ้นสุด ซึ่งแต่ละวงจรจะกินเวลาประมาณ 3 - 5 ปี และเมื่อราคาสุกรสูง ๆ ต่ำ ๆ เช่นนี้ผู้ที่ถูกกระทบกระเทือนมากที่สุดก็คือเกษตรกรผู้เลี้ยงส่วนใหญ่พอคาคคนกลางจะไม่ถูกกระทบกระเทือนด้วยเลย เพราะเมื่อราคาจำหน่ายต่ำพอคาคก็จะไปกดราคาซื้อจากเกษตรกรลงไป เพื่อรักษาน้ำกำไรของตนไว้ให้ค่อนข้างสม่ำเสมอเป็นต้น

3.3 จำนวนสุกร จำนวนสุกรที่เลี้ยงรวมทั้งจำนวนที่ส่งออกไปจำหน่ายทางประเทศก็มีส่วนกระทบกระเทือนราคาสุกรที่สูงหรือต่ำได้

3.4 ลักษณะการผลิตและการบริโภค จำนวนสุกรมีการสนองตอบไวต่อราคามากเนื่องจากสุกรแพร่พันธุ์ได้เร็ว โดยใช้เวลาเลี้ยงสั้นประกอบกับผู้นิยมจำนวนมากและรวมตัวกันไม่ได้ ดังนั้นเมื่อราคาสุกรสูงและความบึกบึนทางคานอุปทานสูงก็สามารถขยายการผลิตไปได้อย่างรวดเร็ว และยังเลยสูงไปจากจุดพอดีที่สมควรจะผลิต สำหรับลักษณะการบริโภคเนื้อสุกรของผูบริโภคนั้นมีลักษณะความบึกบึนค่อนข้างน้อย เนื่องจากเป็นอาหารโปรตีนที่สำคัญดังนั้นเมื่ราคาสุกรจะสูงขึ้นการบริโภคก็จะลดลงไปในสัดส่วนที่น้อยกว่าราคาสุกรที่เพิ่มขึ้น

3.5 ความก้าวหน้าทางวิชาการเลี้ยงสุกร ปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิชาการเลี้ยงสุกรมากขึ้น เช่น เทคนิคในการเลี้ยง การคัดเลือกพันธุ์ใหม่ ๆ เป็นต้น ซึ่งทำให้สามารถเลี้ยงสุกรได้หลาย ๆ ครั้งต่อปี จำนวนรอดตายมีมาก ระยะเวลาในการเลี้ยงสั้นลงกว่าเดิม สามารถส่งสุกรออกสู่ตลาดเร็วขึ้น ซึ่งเท่ากับทำให้ประสิทธิภาพในการใช้พื้นที่ของแต่ละคอกสูงขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้ลักษณะการผลิตสุกรสนองตอบต่อราคาสุกรมากขึ้น และยังไปส่งเสริมให้ราคาสุกรไม่มีเสถียรภาพมากขึ้น

ลักษณะการซื้อสุกรมีชีวิต เพื่อให้เข้าใจถึงเรื่องราคาของสุกรและสถานะตลาดมากขึ้นจึงขอกล่าวถึงลักษณะการซื้อสุกรมีชีวิต ซึ่งพอคาดคะเนกลางไปรับซื้อจากเกษตรกรดังนี้คือ

1. ราคารับซื้อสุกรมีชีวิตของพ่อค้าคนกลางนั้นส่วนใหญ่จะกำหนดราคารับซื้อแตกต่างกันไปตามขนาดและน้ำหนักของสุกรมีชีวิตด้วย กล่าวคือพ่อค้าจะตั้งราคารับซื้อสุกรมีชีวิตที่น้ำหนักตั้งแต่ 100 กิโลกรัมลงมาต่ำกว่าราคาสุกรมีชีวิตที่น้ำหนักเกินกว่า 100 กิโลกรัมขึ้นไป การที่พ่อค้ากำหนดราคารับซื้อสุกรให้แตกต่างกันไปตามขนาดของสุกรดังกล่าวนี้มีสาเหตุที่มาจากข้อกำหนดค่าธรรมเนียม ค่างายี และค่าอาชญาบัตรในอัตราที่คงที่ต่อสุกรมีชีวิต 1 ตัว ดังนั้นการฆ่าสุกรขนาดใหญ่จึงได้เปรียบเหนือสุกร ขนาดกลางและขนาดเล็กเมื่อมีการขายส่ง เพราะว่าได้นำ

หนักต่อตัวมากกว่า จึงเป็นเหตุให้พอลคาไมคยอมรับซื้อหรือซื้อแต่ให้ราคาต่ำกว่า สำหรับสุกรที่มีน้ำหนักต่ำกว่า 100 กิโลกรัมลงมา ซึ่งเปรียบเทียบให้เห็นตาม ตารางทั้งสองดังต่อไปนี้

ตารางที่ 15

ระดับราคาสุกรมี่ชีวิตที่เกษตรกรขายได้ (นน. 99 กก. ลงมา)

ปี พ.ศ.	ม.ค	ก.พ	มี.ค	เม.ย	พ.ค	มิ.ย	ก.ค	ส.ค	ก.ย	ต.ค	พ.ย	ธ.ค	เฉลี่ย ทั้งปี
2519	12.60	12.65	11.67	11.99	12.15	11.65	11.86	12.62	13.43	13.65	13.89	14.14	12.69
2520	15.00	15.06	14.95	15.67	15.93	16.34	16.28	16.53	16.29	15.86	15.27	14.88	15.69
2521	13.64	13.18	11.75	11.22	11.02	10.39	10.59	10.35	10.34	13.21	12.46	12.20	11.69

ตารางที่ 16

ระดับราคาสุกรมี่ชีวิตที่เกษตรกรขายได้ (นน. 100 กก. ขึ้นไป)

ปี พ.ศ.	ม.ค	ก.พ	มี.ค	เม.ย	พ.ค	มิ.ย	ก.ค	ส.ค	ก.ย	ต.ค	พ.ย	ธ.ค	เฉลี่ย ทั้งปี
2519	14.03	13.87	13.11	13.08	13.34	13.15	13.16	13.80	14.53	14.90	15.34	15.50	13.98
2520	16.00	16.51	16.17	16.91	17.13	17.79	18.39	18.17	17.46	16.99	16.83	16.19	17.06
2521	15.00	14.64	13.28	12.37	12.53	11.89	11.85	11.71	12.32	14.37	13.19	13.90	13.12

ที่มา: - กองเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2. ในการที่ผู้เลี้ยงต้องนำสุกรไปขายให้พ่อค้า การขนส่งจะทำให้สุกรสูญเสียน้ำหนักไปประมาณ 5 - 10 % และเป็นการสูญเสียของผู้เลี้ยงเอง

3. ในการรับซื้อของพ่อค้าจะมีเจ้าหน้าที่คอยชั่งในการซื้อ ก็จะหักน้ำหนักออกตามลักษณะของสุกร เช่น สุกรแม่พันธุ์คักทิ้ง จะถูกหักน้ำหนักไปตัวละประมาณ 10 - 30 กิโลกรัม

4. การที่พ่อค้าคนกลางตระเวนซื้อตามบ้านผู้เลี้ยงที่เลี้ยงสุกรแบบหลังบ้านส่วนมากจะเป็นการซื้อแบบเหมาโดยคาดคะเนน้ำหนักเอา ไม่มีการชั่งน้ำหนักแต่อย่างใดซึ่ง เป็นข้อได้เปรียบอย่างหนึ่งของผู้ซื้อ

ตารางที่ 17

ระดับราคาของสุกรมีชีวิตตัวเฉลี่ยที่เกษตรกรขายได้ระหว่างพ.ศ. 2515 ถึง 2521

ปีพ.ศ.	ราคาเกษตรกรขายได้ เฉลี่ยต่อ กก.
2515	7.24
2516	9.30
2517	15.48
2518	14.33
2519	13.98
2520	17.06
2521	13.12

ที่มา :- กองเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

จากตารางข้างบนนี้จะเห็นว่า ราคาสุกรมีชีวิตที่เกษตรกรขายได้ (Farm Price) มีลักษณะสูงและต่ำเป็นช่วง ๆ ซึ่งเหตุผลเกิดจากวัฏจักรราคาตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ในตารางต่อไปจะเป็นการนำระดับราคาสุกรมีชีวิตที่เกษตรกรขายได้เปรียบเทียบกับต้นทุนซึ่งได้วิเคราะห์ในเชิงเศรษฐกิจพร้อมทั้ง เปรียบเทียบกับราคา

ขายส่งสุกรมี่ชีวิตและราคาขายส่งสุกรชำแหละทั้งตัว

ตารางที่ 18

เปรียบเทียบต้นทุนราคาสุกรมี่ชีวิตที่เกษตรกรขายได้ ราคาขายส่งสุกรมี่ชีวิต
และราคาขายส่งสุกรชำแหละทั้งตัว

ปีพ.ศ.	ต้นทุน	ราคาเกษตรกร- กรไ้รับ	ราคาขาย ส่งสุกรมี่ ชีวิต	ราคาขาย ส่งเนื้อสุกร ชำแหละ	ราคาขาย ส่งสุกรมี่ ชีวิตเนื้อ ราคาเกษตรกร	ราคาขายส่ง เนื้อสุกรชำ แหละเนื้อ ราคาเกษตรกร
2515	9.11	7.24	9.78	10.72	2.54	3.48
2516	12.79	9.30	10.63	11.52	1.33	2.22
2517	16.18	15.48	17.11	19.51	1.63	4.03
2518	16.36	14.33	15.37	18.51	1.04	4.16
2519	15.76	13.98	15.54	17.69	1.56	3.71
2520	17.34	17.06	18.58	20.49	1.52	3.43
2521	14.62	13.12	14.25	17.50	1.13	4.38

ที่มา:- กองเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานปลัดกระทรวง เกษตรและสหกรณ์

จากตารางข้างบนนี้เมื่อสังเกตแล้วเราจะเห็นว่าต้นทุนการผลิตของเกษตรกร
นั้นยังคงสูงกว่าราคาขายที่เกษตรกรกรไ้รับ เพียงแต่ว่าในบางช่วงการขาดทุนก็น้อย บาง
ช่วงการขาดทุนก็มาก แล้วแต่ระดับราคาหรือวงจรของราคาจะสูงหรือต่ำ แต่อย่างไรก็
คิดต้นทุนที่เรานำมาเปรียบเทียบนี้เป็นต้นทุนที่วิเคราะห์ในแง่ของเศรษฐกิจกล่าวคือในต้นทุน
นี้ไ้รวมค่าแรงของเจ้าของและต้นทุนการเสียโอกาสของเงินลงทุนไว้แล้ว ดังนั้น

อาจจะกล่าวได้ว่าเกษตรกรจะมีผลตอบแทนที่แท้จริงเพียงอัตราค่าแรงที่ตนควรจะได้ตามปกติของการดำเนินธุรกิจเท่านั้น และเมื่อสิ่ง เกตุคู่ให้คิดก็จะพบว่าลักษณะการสูงต่ำของต้นทุนจะคล้อยตามราคาสุกรมมีชีวิตแต่ละสูงขึ้นและต่ำลงในลักษณะซ้ำๆ คือเมื่อราคาสุกรมมีชีวิตสูงก็จะดึงให้ต้นทุนมีแนวโน้มสูงขึ้น เนื่องจากราคาสุกรมสูงจะทำให้เกษตรกรขยายการผลิตมากขึ้น ก็จะเกิดอุปสงค์ในอาหารสัตว์เพิ่มขึ้น ซึ่งจะทำให้ราคาอาหารสัตว์สูงขึ้นด้วย ต้นทุนการเลี้ยงก็สูงตามไป ซึ่งรายละเอียดในเรื่องนี้ได้อธิบายไว้ในเรื่องต้นทุนการผลิตแล้ว ดังนั้นผลกำไรที่เกษตรกรได้รับในช่วงที่ราคาสุกรมมีชีวิตสูงขึ้นจึงมีไม่มากนัก นอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงราคาขายส่งสุกรมมีชีวิตและราคาขายส่งสุกรมชำแหละทั้งตัวนำไปเปรียบเทียบกับราคาเกษตรกรแล้วจะเห็นว่าไม่ว่าเกษตรกรจะได้กำไรหรือขาดทุนแต่ผลกำไรของพ่อค้าคนกลางก็จะอยู่ในระดับค่อนข้างคงที่อยู่เสมอทั้งสองช่วงแสดงให้เห็นว่าถึงอย่างไรพ่อค้าคนกลางก็พยายามรักษาสวนกำไรของตนไว้ให้ได้กำไรในอัตราที่คงที่ต่อหน่วย ดังนั้นการเสี่ยงภัยจากผลกำไรหรือขาดทุนในสถานะตลาดจะตกเป็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงแต่เพียงฝ่ายเดียว

ส่วนเหลือการตลาด (Marketing Margin)

การวิเคราะห์ส่วนเหลือการตลาดสุกรมก็เพื่อพิจารณาหาว่าในราคาขายปลีกให้กับผู้บริโภคนั้นจะมีอัตราส่วนของผู้ผลิตได้รับในอัตราเท่าใด และส่วนที่เป็นกำไรรวมทั้งค่าใช้จ่ายของคนกลางจะเป็นเท่าใด เพื่อที่จะพิจารณาเทียบกับอัตราส่วนที่ควรจะเป็นว่าสูงหรือต่ำกว่าประการใด แต่ก่อนที่จะพิจารณาถึงส่วนเหลือการตลาดดังกล่าวจะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของการขายสุกรมชำแหละโดยทั่วไปเสียก่อน

ลักษณะของการขายสุกรมชำแหละ

1. การขายส่งสุกรมชำแหละขนาดใหญ่ย่อมมีกำไรมากกว่าขนาดเล็ก

เพราะเมื่อชำแหละสุกรที่มีน้ำหนักมากจะมีต้นทุนต่อหน่วยต่ำกว่าขนาดเล็ก เพราะสุกรขนาดใหญ่มีคุณภาพซากที่ใหญ่น้ำหนักมากกว่า แต่ต้นทุนในการจ้างฆ่ามีอัตราคงที่สำหรับสุกรทุกขนาด

2. สุกรขนาดใหญ่มีขนาดของเครื่องในเช่นตับ หัวใจ ใหญ่กว่าซึ่งขายได้ในราคาสูงกว่าส่วนที่เป็นเนื้อ

3. ในการนำสุกรชำแหละไปขายปลีกจริงๆ ชิ้นส่วนบางอย่างไม่ได้แยกออกจากกันโดยเด็ดขาด ดังนั้นในการขายปลีกจึงอาจจะมีชิ้นส่วนที่มีราคาแพงและชิ้นส่วนที่มีราคาต่ำปะปนไปด้วย เช่น เนื้อแดงก็มีโคหมายความถึงเนื้อแดงล้วน แต่อาจจะมีชิ้นส่วนอื่นเช่น มันหมูติดไปด้วยเป็นต้น ซึ่งทำให้ผู้บริโภคซื้อเนื้อสุกรในราคาแพงขึ้น การเอาเปรียบผู้บริโภคในลักษณะเช่นนี้ยากที่กรมการค้าภายในจะควบคุมได้

4. ในการชั่งน้ำหนักส่วนใหญ่จะไม่เป็นไปตามมาตรฐาน ส่วนใหญ่ผู้ซื้อมักจะได้น้ำหนักน้อยกว่าความเป็นจริง แต่ราคาคิดในจำนวนเต็มเสมอเป็นต้น

ตามลักษณะการขายปลีกเนื้อสุกรดังกล่าวทำให้เข้าใจถึงกำไรที่ผู้ขายปลีกควรจะได้รับจากตัวเลขต่อไปนี้ว่าเป็นกำไรอย่างต่ำเท่านั้น กำไรที่แท้จริงจะสูงกว่าเนื่องจากลักษณะการขายดังกล่าว ต่อไปจะศึกษาว่าสุกร 1 ตัวน้ำหนักประมาณ 100 กิโลกรัม เมื่อนำมาชำแหละแล้วจะขายได้โดยเฉลี่ยเท่าใด ซึ่งโดยปกติสุกรมีชีวิต 100 กิโลกรัมเมื่อฆ่าแล้วจะมีน้ำหนักซากประมาณ 80 กิโลกรัม และราคาเนื้อสุกรชำแหละที่มีการควบคุมก็มีเฉพาะเนื้อแดง เนื้อสามชั้น และมันหมู ส่วนที่เหลือนั้นผู้ขายจะกำหนดราคาเอง สำหรับราคาที่ใช้เป็นราคาตลาดโดยประมาณในเดือนมีนาคม 2521 ในตลาดกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 20

ส่วนเลื่อมของตลาดสุกรระหว่างเกษตรกรผู้ผลิตและผู้ค้าปลีก

1. ต้นทุนการผลิตสุกร ตั้งแต่ขายนม (10กก.) ถึงขนาดน้ำหนัก 100 กก. ตามราคาอาหารสัตว์ ณ เดือนมีนาคม 2521

1.1 ต้นทุนผันแปร

ค่าแรงงาน	34.15	บาท
ค่าพันธุ์	339.64	บาท
ค่าอาหาร	930.35	บาท
ค่ายาป้องกันรักษาโรค	5.12	บาท
ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน	53.01	บาท
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	<u>15.96</u>	บาท
รวม	<u>1,378.23</u>	บาท

1.2 ต้นทุนคงที่

ค่าใช้ที่ดิน	0.39	บาท
ค่าเสื่อมเครื่องมือและอุปกรณ์	8.91	บาท
ค่าเสื่อมคอกและโรงเรือน	17.81	บาท
ค่าเสื่อมโอกาสของเครื่องมือและอุปกรณ์	1.87	บาท
ค่าเสื่อมโอกาสของคอกและโรงเรือน	<u>3.73</u>	บาท
รวม	<u>32.71</u>	บาท

รวมต้นทุนทั้งหมด = 1,410.94 หรือ 14.11 บาท/กก.

2. ส่วนเหลือของการตลาด

2.1 ผู้ผลิต

ราคาขายจากผู้ผลิตถึงผู้ขายส่ง 13.28 บาท/กก. = 100 %
(เฉพาะสุกรหนักเกินกว่า 100 กก.)

ต้นทุนการผลิตทั้งหมด 14.11 " = 106.25%

ซากขุน 0.83 " = 6.25%

2.2 ผู้ค้าส่ง

ราคาขายจากผู้ค้าส่งถึงผู้ค้าปลีก 18.02 " = 100 %

ราคาซื้อจากผู้เลี้ยง 13.28 " = 73.70%

สูญเสีย 1.51 " = 8.38%

ค่าขนส่ง (ผู้ผลิต ผู้ค้าส่ง ผู้ค้าปลีก) 0.20 " = 1.11%

ค่าแรงงาน 0.07 " = 0.40%

ค่าจ้างฆ่า 0.15 " = 0.83%

ค่าอาชญาบัตร 0.10 " = 0.55%

ค่าจับและคอกพัก 0.05 " = 0.28%

ค่าภาษีการค้า 0.66 " = 3.66%

ค่าแฉงหรือสำนักงาน 0.02 " = 0.11%

ค่ากระชุง + เชือก 0.06 " = 0.33%

กำไร 1.92 " = 10.65%

2.3 ผู้ค้าปลีก

ราคาขายปลีกสุกรชำแหละเฉลี่ย 23.02 " = 100 %

ราคาซื้อจากผู้ค้าส่ง 18.02 " = 78.25%

ค่าแฉงหรือสำนักงาน 0.04 " = 0.17%

ค่ากระชุง + เชือก + ใบตอง + ถุง 0.18 " = 0.79%

กำไร 4.79 " = 20.79%

2.4 ส่วนเหลือจากการตลาดจากผู้ผลิตถึงผู้บริโภค

ราคาขายปลีก	23.02 บาท/กก.=100	%
ราคาจากผู้ผลิตได้รับ	13.28 "	= 57.69 %
กำไรของผู้ค้าส่ง	1.92 "	= 8.33 %
กำไรของผู้ค้าปลีก	4.79 "	= 20.79 %
สูญเสีย	1.51 "	= 6.56 %
ค่านขนส่ง	0.20 "	= 0.87 %
ค่าแรงงาน	0.07 "	= 0.30 %
ค่าจางมา	0.15 "	= 0.65 %
ค่าอาชญาบัตร	0.10 "	= 0.43 %
ค่าจับ คอกพัก	0.05 "	= 0.22 %
ค่าภาษีการค้า	0.66 "	= 2.86 %
ค่าแรงแหรือสำนักงาน	0.06 "	= 0.26 %
ค่ากระตุ + เชือก + ไบตอง + ถุง	0.24 "	= 1.04 %
สรุป ราคาขายปลีกเฉลี่ย	23.03 "	= 100 %
เกษตรกรได้รับ	13.28 "	= 57.69 %
กำไรผู้ค้าส่ง	1.92 "	= 8.33 %
กำไรผู้ค้าปลีก	4.79 "	= 20.79 %
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ และภาษี	3.04 "	= 13.19 %

หมายเหตุ ต้นทุนการผลิตและมูลค่าต่าง ๆ ประเมินด้วยราคาในเดือนมีนาคม

ตามตารางข้างบนซึ่งวิเคราะห์ส่วนเหลือของตลาดสุกรโดยใช้ต้นทุนการผลิตที่วิเคราะห์ในเชิงเศรษฐกิจที่คำนึงถึงค่าแรงงานของเจ้าของตลอดจนค่าเสียโอกาสเงินลงทุนสำหรับราคาสุกรมีชีวิต ราคาขายส่ง ราคาขายปลีกใช้ข้อมูลในเดือนมีนาคม 2521 จะเห็นว่าในภาวะดังกล่าวเกษตรกรประสบภาวะขาดทุนในขณะเดียวกับที่พ่อค้าผู้ซื้อสุกรมีชีวิตไปฆ่าและขายส่งมีกำไรถึงกิโลกรัมละ 1.92 บาท หรือ 8.33% และพ่อค้าปลีกได้กำไรถึง 4.79 บาทต่อกิโลกรัมหรือประมาณ 20.79% ซึ่งเป็นการเอาเปรียบทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค จากการศึกษาถึงส่วนเหลือของตลาดสุกรที่เหมาะสมและยุติธรรม¹ คือพอเหมาะทั้งผู้ผลิต พ่อค้า และผู้บริโภคนั้น เมื่อกำหนดให้ราคาขายปลีกเป็น 100% เกษตรกรควรจะได้รับ 68.80% กำไรและค่าใช้จ่ายของพ่อค้าปลีกควรจะเป็น 9.91% กำไรและค่าใช้จ่ายของพ่อค้าส่งควรจะเป็น 21.29% ซึ่งจากการพิจารณาตามข้อมูลข้างต้นนี้ ปรากฏว่าเกษตรกรจะได้รับเพียง 57.69% ของราคาขายเท่านั้น แต่กำไรของพ่อค้าปลีกกลับสูงกว่าที่ควรจะเป็น

สรุปจากการวิเคราะห์ส่วนเหลือการตลาดต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าพ่อค้าคนกลางมีรายได้สูงกว่าที่ควรจะเป็น และพ่อค้าเหล่านี้จะพยายามรักษาระดับรายได้ให้คงที่และสูงขึ้น ดังนั้นเมื่อเกิดภาวะวิกฤติการของราคาสุกรและราคาอาหารสัตว์ขึ้น พ่อค้าคนกลางจะไม่เคັอครอน แต่เกษตรกรผู้ผลิตจะเคັอครอนเพราะประสบภาวะขาดทุน

¹ ธรรมบุญ เขียวสกุล "การวิเคราะห์ส่วนเหลือการตลาดสุกร"
วารสารเศรษฐกิจการพาณิชย์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 68 (มีนาคม 2520)

4. มาตรการแก้ปัญหาของรัฐบาล

ตามที่ได้ศึกษาถึงภาวะตลาดสุกรในประเทศไทย เราจะพบว่าตามโครงสร้างของตลาดการค้าสุกรในประเทศนั้นแม้จะเป็นการค้าเสรีแต่ก็มีความผูกขาดแอบแฝง และเกษตรกรผู้เลี้ยงที่ประสบภาวะความเดือดร้อนมาตลอดเวลาดังแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 มาจนถึงปัจจุบัน รัฐบาลเองก็ได้พยายามหาหนทางแก้ไขปัญหาระเบิดนี้ตลอดมา ซึ่งสามารถสรุปตามเวลาถึงนี้คือ

ก่อน พ.ศ. 2476 การค้าสัตว์ทำโดยเสรีไม่มีกฎหมายควบคุมและอยู่ในมือของคนต่างดาวทั้งสิ้น

พ.ศ. 2476 รัฐบาลออกพระราชบัญญัติควบคุมการค้าและจำหน่ายเนื้อสัตว์ การฆ่าสัตว์ทำในโรงงานของรัฐ แต่การค้ายังปล่อยเสรี โดยกำหนดให้เสียค่าอาชญาบัตรและค่าธรรมเนียมให้รัฐ

พ.ศ. 2481 รัฐบาลออก พ.ร.บ. การฆ่าสัตว์ และกรมพลาธิการทหารบก จัดตั้งโรงฆ่าสัตว์ และร้านค้าปลีกขึ้นเพื่อให้คนไทยดำเนินการ

พ.ศ. 2486 รัฐบาลโอนโรงงานฆ่าสัตว์ไปสังกัดกระทรวงอุตสาหกรรมและปล่อยให้มีการค้าเสรี

พ.ศ. 2487 รัฐบาลให้คณะกรรมการเศรษฐกิจแห่งชาติเข้าดำเนินการโดยตั้งเป็นรูปสำนักงานจัดสรรการค้าจำหน่ายเนื้อสัตว์ และได้แก้ไขพระราชบัญญัติควบคุมการค้าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ ปล่อยให้มีการค้าโดยเสรี

พ.ศ. 2496 รัฐบาลมอบให้คณะกรรมการส่งเสริมการปศุสัตว์แห่งชาติเข้าดำเนินการโดยจัดตั้งบริษัทค้าสัตว์ทหารสามัคคีจำกัดขึ้น

พ.ศ. 2498 รัฐบาลปล่อยให้มีการค้าโดยเสรีเอกชนได้จัดตั้งบริษัทสหสามัคคีค้าสัตว์ จำกัดขึ้น

พ.ศ. 2499 รัฐบาลจัดตั้งสหพันธ์สหกรณ์ผู้เลี้ยง และค้าสัตว์ขึ้นโดยให้ผู้เลี้ยงและผู้ค้าดำเนินการเอง

พ.ศ. 2502 รัฐบาลเข้าควบคุมสหพันธ์สหกรณ์เอง

พ.ศ. 2504 รัฐบาลได้จัดตั้งโรงฆ่าสัตว์ทันสมัยให้บริษัทสหสามัคคีค้าสัตว์

ดำเนินการ ส่วนการค้ายังกงมอบให้สหพันธ์สหกรณ์ดำเนินการ

พ.ศ. 2505 รัฐบาลยุบสหพันธ์สหกรณ์และมอบให้บริษัทสหสามัคคีค้าสัตว์

ดำเนินการ

พ.ศ. 2509 รัฐบาลปล่อยให้มีการค้าเสรีครั้งหนึ่ง และให้บริษัทสหสามัคคี
ค้าสัตว์ดำเนินการอีกครั้งหนึ่ง ก็มีการตั้งเขียงมาตรฐานเพื่อจำหน่ายเนื้อสุกรราคาถูก

พ.ศ. 2511 - 2520 รัฐบาลปล่อยให้มีการค้าเสรีและให้สุกรฆ่าแหละชำ
เขตได้ แต่มีการควบคุมราคาขายปลีกเนื้อสุกร เพื่อป้องกันการค้ำกำไรเกินควร

การเลี้ยงสุกรในปี 2520 ได้เพิ่มปริมาณมากขึ้น ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากการ
ที่สุกรมีราคาสูงแต่รำมีราคาถูกในระยะแรก ๆ ทำให้ผู้เลี้ยงมีกำไรมาก จึงขยายการ
ผลิตเป็นการใหญ่ โดยไม่ได้นิ่งถึงความต้องการของตลาดที่มีปริมาณจำกัด ผลที่ติด
ตามมาก็คือสุกรเริ่มมีราคาตกต่ำตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2520 เป็นต้นมา ซึ่งในขณะที่
ราคาอาหารสัตว์รวมแนวโน้มสูงขึ้นไปเรื่อย ๆ และราคาสุกรมีชีวิตก็ตกต่ำลงเรื่อย ๆ จนถึง
กิโลกรัมละประมาณ 8 - 12 บาทเท่านั้น ส่วนรำได้มีราคาสูงขึ้นจากราคากระสอบละ
80 - 90 บาทเป็น 200 - 220 บาท ทำให้เกษตรกรผู้มืออาชีพเลี้ยงสุกรประสบความ
เดือดร้อนเพราะขาดทุนมาก ผลคือผู้เลี้ยงสุกรรายย่อยต้องล้มเลิกกิจการไป ดังนั้น
ประมาณเดือน ธันวาคม 2520 ผู้เลี้ยงสุกรจึงได้ร้องเรียนมายังสภานโยบายแห่งชาติ
กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่า สุกรมีชีวิต
ราคาตกต่ำมากและถูกพ่อค้าคนกลางกดราคาส่วนอาหารสัตว์แพงขึ้น ขอให้ทางราชการ
พิจารณาช่วยเหลือ ควบคู่กันนี้รัฐบาลสมัยนั้นจึงได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นชุดหนึ่งประกอบด้วย
ตัวแทนของกระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม และ
กระทรวงมหาดไทย เพื่อร่วมกันพิจารณาแก้ไขปัญหา แต่ก็ยังไม่สามารถสรุปผลแก้ปัญหา
ได้ เกษตรกรก็ได้ทยอยเข้ามาร้องเรียนกับรัฐบาลโดยการรวมทำหนังสือ และรวม
กลุ่มเดินทางมาร้องเรียนโดยตรง จนในเดือนพฤษภาคม 2521 รัฐบาลจึงได้มอบหมาย

หน้าที่ให้กระทรวงมหาดไทยเป็นเจ้าของเรื่องและจัดตั้งคณะกรรมการชั้นชุดหนึ่งเพื่อรวมกันพิจารณาแก้ไขเรื่องนี้ ซึ่งได้จัดดำเนินการแก้ไขดังนี้

1. เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2521 มีการประชุมระหว่างตัวแทนของกระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงมหาดไทย และพ่อค้าผู้กรวยใหญ่ในเขตกรุงเทพมหานคร และจังหวัดใกล้เคียงผลของการประชุมพ่อค้าคนกลางรับปากจะให้ความร่วมมือกับทางราชการ โดยจะรับซื้อสุกรมี่ชีวิตอย่างต่ำ กิโลกรัมละ 15 บาท โดยส่งให้ลูกเขียงราคาอย่างต่ำ กิโลกรัมละ 18 บาท โดยลูกเขียงจะต้องจำหน่ายให้กับประชาชนในราคาควบคุม

2. กระทรวงมหาดไทย โดยอธิบดีกรมการปกครองสั่งการถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดมอบหลักเกณฑ์การแก้ไขปัญหาลูกสุกร 4 ประการคือให้ขอความร่วมมือจากพ่อค้าส่งสุกรชำแหละและลูกเขียงให้ซื้อและขายหมูตามราคาในข้อ 1 หากพ่อค้าส่งสุกรชำแหละไม่ให้ความร่วมมือ ก็ให้จังหวัดพิจารณาตามควรอีกทั้งให้จังหวัดป้องกันและปราบปรามการค้าลักลอบฆ่าสัตว์เถื่อนโดยเคร่งครัด และหากการดำเนินงานได้ผลประการใดหรือมีอุปสรรคอย่างใดให้รายงานความต่องกระทรวงมหาดไทย

ผลของ ไร่ใช้มาตรการขั้นแรก

หลังจากที่รัฐบาลประกาศใช้มาตรการแก้ไขปัญหาลูกสุกรดังกล่าวทั้ง 2 ข้อไปแล้วตลอดเดือนพฤษภาคมจนถึงเดือนกรกฎาคม มีรายงานจากจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศว่าผู้เลี้ยงสุกรยังเผชิญปัญหาลูกสุกรราคาต่ำมากตามเดิม ราคาสุกรมี่ชีวิตโดยทั่วไปยังอยู่ในระดับกิโลกรัมละ 11 - 12 บาท ซึ่งความเดือดร้อนของผู้เลี้ยงสุกรมี่โดยทั่วไป พอจะประมาณได้ดังนี้

ราชบุรี กลุ่มสหกรณ์ผู้เลี้ยงหมูร้องเรียนว่าพ่อค้ายังคงรับซื้อสุกรมี่ชีวิตในราคา กิโลกรัมละ 12.50 บาท แต่บังคับให้ผู้เลี้ยงสุกรลงชื่อรับรองว่าซื้อในราคากิโลกรัมละ 15 บาท

¹ ธนาคารกสิกรไทย สรุปข่าวธุรกิจ ปีที่ 9 ฉบับที่ 13 (กรกฎาคม 2521)

นครปฐม พอค้ายคงรับซื้อสุกรมี่ชีวิตในราคา กิโลกรัมละ 13 บาทแต่อย่างไร
ก็ ราคาสุกรมี่ชีวิตที่จังหวัดนครปฐมก็ยังสูงกว่าจังหวัดอื่น ๆ เล็กน้อย
ที่อำเภอสามพราน และอำเภอนครชัยศรีกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรร้องเรียนว่าพอค้าย
ซื้อสุกรมี่ชีวิตเพียงกิโลกรัมละ 11 - 12 บาท

ชลบุรี พอค้ายราคาซื้อสุกรมี่ชีวิตในราคา กิโลกรัมละ 12 บาทและมีข้อขัด
แย้งระหว่างกลุ่มผู้เลี้ยงหมูกับทางราชการ เนื่องจากพอค้ายคนกลางมีอิทธิพลมาก

ลำปาง ผู้เลี้ยงสุกรขายสุกรมี่ชีวิตได้กิโลกรัมละ 12 บาท

อ่างทอง ก่อนหน้าทางราชการจะประกาศควบคุมราคาสุกรมี่ชีวิตบรรดาพ
อค้ายคนกลางก็กว้านซื้อสุกรมี่ชีวิตในราคา กิโลกรัมละ 12 บาทไว้เป็นจำนวนมากและหลัง
จากที่ทางราชการประกาศราคาควบคุมแล้ว พอค้ายคนกลางบอกกับเกษตรกรว่ามีสุกรใน
สต็อกมากพอแล้ว ถ้าจะขายในราคาควบคุมก็ไม่ยอมซื้อ ทำให้ผู้เลี้ยงสุกรจำใจของ
ขายสุกรมี่ชีวิตในราคา กิโลกรัมละ 12 บาทเช่นเดิม

อุตรธานี ไม่ทราบราคาสุกรที่แน่นอน เพราะพอค้ายปฏิเสธไม่ยอมซื้อสุกร
จากกลุ่มสหกรณ์ผู้เลี้ยง จนเกิดการประท้วงกันขึ้น

ระยอง เป็นจังหวัดที่ประสบความสำเร็จที่สุดในการประกันราคาสุกร เพราะ
เกษตรกรสามารถขายสุกรมี่ชีวิตได้สูงกว่าราคาประกันคือราคา กิโลกรัมละ 16.50 บาท
เปรียบเทียบกับราคาเดิมก่อนหน้านี้ 10 - 11 บาท

ความสำเร็จในครั้งนี้เกิดจากความร่วมมือของนายกเทศมนตรี วิธีการก็คือถ้า
พอค้ายใดไม่ซื้อสุกรในราคาที่ทางราชการกำหนด นายกเทศมนตรีจะไม่ออกอาชญา-
บัตรให้พอค้ายรายนั้น และกลุ่มสหกรณ์ผู้เลี้ยงก็อาศัยวิธีการของเทศบาลฯและตั้งเขียง
ชำแหละขายเองวันละ 20 ตัว ซึ่งโดยปกติในเขตเทศบาลบริเวณวันละ 40 ตัว สถาน-
การณ์จึงค่อยดีขึ้น และพอค้ายจำเป็นต้องซื้อสุกรในราคาที่สหกรณ์ขอ

นครศรีธรรมราช ที่อำเภอทุ่งสงได้มีการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรฆ่า
ขายเองในราคาที่ถูกลงกว่าราคาที่ลูกเขียงขาย จนในที่สุดพอค้ายยอมขึ้นราคาสุกรมี่ชีวิต
เป็นกิโลกรัมละ 15 - 16 บาท จากเดิมซึ่งมีราคา 12 - 13 บาท

กฎเก็ กลุ่มเกษตรกรจำนวน 10 กลุ่มได้รวมตัวกันจัดตั้งตลาดกลางกลุ่มเกษตรกรขึ้นเพื่อให้สมาชิกนำผลผลิตมาขายและในการแก้ปัญหาสุกรนั้นทางจังหวัดสนับสนุนให้สมาชิกกลุ่มเกษตรกรฯ และชำแหละสุกรจำหน่ายเอง

สงขลา ทางจังหวัดได้สั่งการให้อำเภอ และเทศบาลต่าง ๆ จัดสถานที่ขายสุกรชำแหละให้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยง ทำให้สถานะการณ์ดีขึ้นราคาได้เป็นไปตามราคาควบคุม

จากผลการใช้มาตรการขั้นแรกในการแก้ปัญหาดังกล่าว ซึ่งปรากฏว่าส่วนใหญ่ไม่ได้ผลเท่าที่ควร และก่อให้เกิดความวุ่นวายพอสมควรนั้น เกิดขึ้นเพราะทางราชการไม่มีอำนาจที่จะใช้มาตรการบังคับหรือลงโทษพ่อค้าแต่ประการใดแต่ใช้วิธีขอร้องซึ่งไม่บรรลุผลในทางปฏิบัติ ดังนั้นรัฐบาลจึงต้องใช้วิธีการอื่นแก้ปัญหาพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้มีคำสั่งที่ 357/2521 ลงวันที่ 30 มิถุนายน 2521 และ 403/2521 ลงวันที่ 28 กรกฎาคม 2521 แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อพิจารณากำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหสุกรมีชีวิตระยะยาว โดยมีนายสุวิทย์ ยี่งวรพันธุ์บุตรวราชการกระทรวงมหาดไทยเป็นประธาน

คณะทำงานได้พิจารณากำหนดแนวทาง เสนอแนะการแก้ไขปัญหาราคาสุกรมีชีวิตราคาต่ำในระยะสั้นเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาคะทันหัน และขอเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาราคาสุกรมีชีวิตตกต่ำระยะยาวไว้ สรุปแล้วมีแนวทางดังต่อไปนี้

1. ให้อธิบดีการของสหกรณ์เป็นปัจจัยในการแก้ปัญหา โดยสร้างพลังการต่อรองในเรื่องราคาสุกรมีชีวิตให้อยู่ในมาตรฐานแห่งความเป็นธรรม ทั้งนี้ให้ดำเนินการโดยให้สิทธิในการได้รับอนุญาตให้แก่อธิบดีผู้เลี้ยงสุกรที่ถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้อธิบดีหรือผู้รับสุกรชำแหละไปจำหน่ายจะต้องผ่านสหกรณ์ สหกรณ์จึงจะสามารถกำหนดราคาสุกรมีชีวิต ราคาสุกรชำแหละภายในขอบเขตของกฎหมายได้ นอกจากนี้สหกรณ์ยังสามารถควบคุมปริมาณการเลี้ยงของสมาชิกไม่ให้เกินความต้องการของตลาดได้เป็นต้น

2. ให้อธิบดีกรมการปกครองยกเลิกคำสั่งอนุญาตให้นำเนื้อสุกรชำแหละเข้ามา

จำหน่ายในกรุงเทพมหานคร โดยกำหนดเงื่อนไขเป็นบทเฉพาะกาลว่าในระยะ 30 วัน นับตั้งแต่วันที่คำสั่งอธิบดีกรมการปกครอง เกี่ยวกับเรื่องนี้ให้สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร ในจังหวัดที่ใกล้เคียงกับกรุงเทพมหานคร และมีปริมาณการเลี้ยงสุกรมากได้สนับสนุน โดยการส่งสุกรชำแหละซึ่งมาจากโรงฆ่าของแต่ละจังหวัดโดยถูกต้องตามกฎหมายเขามาสมทบกับจำนวนที่บริษัทสหสามัคคีค้าสัตว์ค้าเนื้อมาเพื่อใหม่สุกรชำแหละเพียงพอแก่การบริโภค และให้ปรับปรุงโรงฆ่าสัตว์ในกรุงเทพมหานครให้มีขีดความสามารถ ในการฆ่าสุกรให้เพียงพอับความต้องการในแต่ละวัน

3. ให้ตั้งคณะกรรมการระดับจังหวัดเพื่อทำหน้าที่พิจารณาแก้ไขปัญหาระดับ จังหวัดเป็นต้นว่า กำหนดปริมาณสุกรมีชีวิตที่จะนำเข้ามาในจังหวัดหรือส่งออกนอกจังหวัด รวมทั้งพิจารณาปัญหาต่าง ๆ ของสุกรในเรื่องอื่น ๆ ด้วย ทั้งนี้เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงระบบการคาสุกรมีชีวิตจากระบบพอกคาคนกลางมาสู่สหกรณ์ อาจจะมีปัญหาใน ทางปฏิบัติในระยะตน ๆ อยู่บ้าง

4. ให้จัดตั้งคณะกรรมการกลางในระดับชาติ เพื่อดำเนินการพิจารณา การแก้ปัญหาระดับชาติในระยะต่าง ๆ เช่น พิจารณาให้โควตาแก่จังหวัดต่าง ๆ ที่ สามารถส่งสุกรชำแหละเข้ากรุงเทพมหานครใน 30 วัน หรือถ้าพ้นเขต 30 วันไปแล้วนั้นจะต้องพิจารณาว่าควรให้จังหวัดใดนำสุกรมีชีวิตเข้ามาได้ในจำนวนเท่าใดต่อ วัน นอกจากนี้อาจจะพิจารณาปัญหาอื่น ๆ ที่จำเป็นต้องมีการแก้ไขในระดับชาติ เช่น ปัญหาการขยายตลาดในต่างประเทศ ปัญหาอื่น ๆ ที่จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือ จากหลายกระทรวงทบวงกรมเป็นต้น

ผลของการใช้มาตรการนี้ของรัฐบาลจะช่วยแก้ปัญหาของเกษตรกรได้หรือไม่เพียงใด ก็เป็นสิ่งที่ต้องดูต่อไปในอนาคต